

Бібліографія.

Твора Т. Шевченка. Том другий. З портретом і трьома малюнками. Видання В. Яковенка. Стор. IV+447. СПб. 1911. Ціна 1 р. 50 к.

Вийшов другий том творів Шевченка в виданні д. Яковенка. Цей том містить „Назара Стодолю“, поеми російською мовою („Слѣпая“ и „Безталанный“), передмову до другого видання „Кобзаря“, автобіографію Шевченка, матеріали з його процесу, щоденник і листи.

Все, що надруковано в цьому томі, не дає нічого нового, незвідного ще публіці; все було вже опубліковано раніш. Але не можна не вітати заміру д. Яковенка зібрати ці розкидані по численних виданнях коштовні матеріали й подати одним томом. Тепер вони зробились доступними не тільки людям, що спеціально цікавляться життям і творчістю геніяльного українського Кобзаря, а й звичайному читачеві, який з інтересом перечитає ці старі документи, що малюють дорогу постать. Хоч Шевченко—і цілком справедливо—здобув славу геніяльного письменника своїм „Кобзарем“ і інші твори не можуть навіть рівнятись до його вогневої поезії, та все ж таки й вони варті уваги і не тільки через те, що вийшли з-під пера Шевченка. Вони мають і об'єктивну цінну, бо часто пояснюють ті чи інші епізоди з життя автора, кидають світло на його творчість, на розвиток у йому тієї іскри божої, що з панського передпокою довела Шевченка до будинків академії, з-під убогої сільської стріхи—до пантеону світових геніїв. З цього погляду можна пошкодувати, що видавець не долучив до свого видання й повістей Шевченка, писаних на засланні російською мовою. Видання „Кіевской Старини“ в продажі давно немає (єсть переклад, але не всіх повістей) і добре було б, як би д. Яковенко таки надрукував їх, як третій том свого видання.

Шкода теж, що серед „матеріаловъ по политическому дѣлу Т. Г. Шевченка“,

які маємо в цьому томі, не знаходимо автентичного тексту статута і прокламацій Кирило-Мефодієвського братства, опублікованих р. 1906 в журналі „Былое“. Хоча думка редактора цих матеріалів, д. Житецького, що Шевченко був членом братства, і неправдива, проте ж він так близько стояв до його, що ці матеріали мають безпосереднє відношення й до особи Кобзаря. І коли вже брати відомости про братство з застарілих на цьому пункті праць Огоновського і Костомарова (у останнього вони непевні й через цензурні причини), то далеко краще було б просто передрукувати автентичні матеріали з „Былого“. Тут ми стріваємо такі деталі, про які не подають звісток ні Огоновський, ні Костомарів,—і треба поставити в мінус виданню д. Яковенка, що на цьому пункті воно не усуває потреби заглядати до інших джерел.

З дрібніших помилок цього видання зазначу одну на стор. 85. Домисл про Вальтер-Скота („я[к] С[котт] В[альтер]“) здається мені не дуже дотепним. Як я вже згадував у своїй брошюрі „Шевченко й українське письменство“, недописані слова з Шевченкової передмови „я С: В:“ треба читати: „я(к) С(вячена) В(ода)“,—це заголовок вірша панни Псьол, про який згадує Шевченко в попередньому абзаці.

Листи надруковано мікроскопічним шрифтом,—економія теж недоречна. До листів Шевченкових нам ще може доведеться згодом вернутись.

С. Ефремов.